

Transcriptie interview Jacobus Wagemans, 29-10-2019.

Inhoudsopgave:

Pag. 1: Gezin en vaders werk

Pag. 2: Oorlog: bombardement brug Nieuwe Vaart / gaarkeuken

Pag. 3: Hout verzamelen in de oorlog / schoolperiode / bovenschool

Pag. 4: Werkgever Kleer, met name hout wegbrengen

Pag. 5: Werkgever Boesveld en Klaassen, Voorschoten. Meubelfabriek (kindermeubels)

Pag. 6: Werkgever Jaket, Voorschoten. Meubelfabriek

Pag. 7: Oorlog: melk halen bij boer Freen in Zoeterwoude

Pag. 8: Petruskerk Langebrug / kleuterschool Leliestraat

I TRANSCRIPTIE INTERVIEW

I-1: JACK WAGEMANS, GEBOREN OP 6 FEBRUARI 1935.

I-2: Waar bent U geboren?

G: In de Meidoornstraat.

I-2: Heeft u daar altijd gewoond?

G: Nee, ik was drie jaar, toen zijn we hier [Kastanjekade 3] naartoe gegaan. Heb ik verleden week ook verteld, hetzelfde.

I-2: Hoe groot was het gezin? Had u nog broers en zusters?

G: Een zus [Elisabeth, geb. 3-6-1929 Dahliastraat 3A].

I-1: Heeft u nog ooms en tantes?

G: Nee, liggen allemaal in de kist in de rondte te draaien.

I-2: Uw gezin bestond uit twee kinderen en uw vader en uw moeder. [Hermanus Wagemans, geb. Dordrecht 1905 als zoon van Gerardus Johannes Wagemans en Elisabeth Schrijvers, overl. Leiden 11-1-2000, tr. Leiden 23-2-1927 Magdalena van Welzen, geb. Leiden 11-7-1905 als dochter van Jacobus van Welzen en Lena Jacoba van Duijl, overl. Leiden 30-5-1992]. En uw vader die werkte, waar werkte hij?

G: Heb ik ook al verteld.

I-1: Ja. We gaan weer even voor de opname verder. Opnieuw beginnen.

G: Had je gelijk eerder moeten doen.

I-1: Dat was het voorgesprek. Dat is toch wel lastig hé, om weer opnieuw te vertellen. Uw vader werkte bij Eilers en dat was in Oegstgeest [Fabriek van Chemische Praeparaten en patent-geneesmiddelen, eigendom van mw. W. Eilers-Vels, die op huwelijkse voorwaarden getrouwd was met Hendrik Jacobus Eilers, die haar gevolmachtigde was. Toen hij op 22 mei 1939 overleed, werd H. Wagemans gevolmachtigde. Het adres was eerst Terweeweg 120a, daarna 80].

G: Ja.

I-1: Hij maakte medicijnen?

G: Ja.

I-1: Maar ik vroeg me toch af: Hij maakte zelf medicijnen. Maakte hij dat ook als jullie zelf ziek waren of was dat alleen voor zijn werk dat hij dat deed?

G: Nee, als we verkouden waren nam die het mee naar huis.

I-1: Ok, maar dan had hij het daar op zijn werk gemaakt?

G: Ja.

I-1: Bent u wel eens met hem mee geweest?

G: Ja, ik ben wel eens een keer mee geweest.

I-1: Dat was op de Terweeweg, klopt dat?

G: Terweeweg. Ja.

I-1: En wat zag u toen, toen u daar kwam als kind; hoe oud was u toen? Toen u met hem mee ging.

G: Een jaar of twaalf. Na de oorlog zo'n beetje.

I-1: U was 10 jaar toen de oorlog afgelopen was. 12 jaar toen u daar naar toe ging. Wat zag u als kind toen u daar binnenkwam? Wat gebeurde er als u met uw vader meeging?

G: Het kantoor.

I-1: O, hij werkte op het kantoor?

G: Ook. En ze hadden ook nog een knecht en dan maakte de baas de medicijnen en toen ging hij dood en toen moest mijn vader het doen.

I-1: Want mevrouw Eilers, dat was toen de nieuwe eigenaar, die heeft toen de zaak overgenomen?

G: Ja, van haar man.

I-1: En toen heeft uw vader de zaak verder gedaan?

G: Ja. Tot na de oorlog.

I-1: Maar u vader werkte vooral op kantoor. Of maakte hij zelf de medicijnen?

G: Ook.

I-1: Allebei?

G: Ja.

I-1: Hij deed alles?

G: Ja.

I-2: U was jong toen de oorlog uitbrak; wat kunt u zich allemaal herinneren van de oorlogstijd?

G: Wat ik ook al gezegd heb.

I-2: Het gaat nu op het bandje.

G: Op de Nieuwe Vaart bij de [spoor]brug, hé.

I-1: Wat was er bij de brug bij de Nieuwe Vaart?

G: Nou, die wilden ze bombarderen.

I-1: O.

G: Kwam er een blindganger. De brugwachter die heb hem omhoog gezet.

I-1: Om te voorkomen dat hij kapot zou gaan? Wat een slimme brugwachter.

G: Ja.

I-1: Hij wist dat hij gebombardeerd zou worden?

G: Nee. Nee.

I-1: Hoe kan hij dan weten dat hij hem omhoog moet zetten?

G: Dat weet ik niet.

I-1: Nee. Wat bijzonder.

G: Ik weet het niet. Misschien dat ze een paar keer geschoten hadden.

I-1: Dat zou kunnen ja, dat hij dat verwachtte.

G: Ja, maar verder weet ik ook niet.

I-2: Heeft u ook honger geleden in de oorlog?

G: We hebben wel honger geleden, maar toch niet zo erg als anderen. We hadden wel de gaarkeuken. Met de bonnetjes.

I-2: Waar was de gaarkeuken? Kwamen ze dat brengen, moest je er naar toe?

G: In de Herenstraat, de kleuterschool.

I-2: Kon u bij die gaarkeuken eten of moest u een pannetje meenemen?

G: Nee, een pan meenemen.

I-1: U vertelde de vorige keer dat uw buurman hoofd was van de gaarkeuken.

G: Ja. Buurman eind dan verder hé.

I-1: En dat het ook wat extra eten opleverde. Hij nam af en toe wat extra voor jullie mee.

G: Ja.

I-1: Dus jullie hebben niet zo veel honger geleden?

G: Nee, nee, want mijn vader had nog een groentetuin.

I-1: Achter het huis of ergens anders?

G: Ergens anders.

I-1: Waar was dat?

G: Aan de overkant van het spoor. Waar ze nou de huizen gemaakt hebben.

I-1: Maar werd er dan niet gestolen vanuit die tuintjes, die daar zo onbeheerd stonden?

G: Nee. Nee.

I-2: Hadden jullie ook nog verwarming in de oorlog? Een kachel?

G: Nee. Gewoon de haard.

I-2: Dat was er nog wel?

G: Ja.

I-1: Maar voor de haard moest u toch hout hebben?

G: Ja. Gingen we naar Cronestein. Want een, de buurman die had de handkar. En werd de boom omgezaagd. We zaagden hem in drieën. En dan naar de werkplaats. En in de werkplaats.

I-1: Welke werkplaats?

G: Van [woningbouwvereniging] Tuinstadwijk. Dan droegen we hem op de schragen en dan gingen we ze zagen, in stukken zagen.

I-1: Met een handzaag?

G: Een grote hoor, een trekzaag.

I-1: Deden jullie dat overdag of deden jullie dat 's nachts? Die bomen halen in het Cronestein?

G: 's Ochtends vroeg.

I-1: 's Morgens vroeg. De buurman ging mee en u ging mee, uw vader ging mee en wie nog meer?

G: Niemand.

I-1: Met zijn drieën. En uw zus die ging niet mee?

G: Nee, nee, die was er toen niet.

I-1: Uw zus is jonger dan u?

G: Nee, die is ouder. Die ging ergens anders naar toe.

I-1: Waar ging zij dan naar toe?

G: Dat weet ik niet.

I-1: Maar zij was niet thuis in de oorlog?

G: Nee.

I-1: Hoeveel jaar is zij ouder?

G: 7 Jaar. Ze is nu tachtig [moet zijn 90].

I-2: Waar heeft u op de lagere school gezeten?

G: Ja, kon niet meekomen.

I-2: Nee, maar waar was dat?

G: Drie Octoberstraat en toen naar de Duivenbodestraat. Bovenschool. Dat was in één gebouw. Maar in tweeën gedeeld.

I-1: Een bovenschool? Dat was dan boven?

G: Ook een school. Als je de Drie Octoberstraat in gaat, dan krijg je de ingang van de benedenschool en dan ga je het hoekje om en dan krijg je de andere school.

I-1: Het is hetzelfde gebouw, alleen had je een andere ingang, die ging naar boven toe?

G: Ja.

I-2: Was de benedenschool voor de kleuters?

G: Boven was voor de jongens en de meisjes die niet goed mee konden komen.

I-2: Hoe oud was u toen u ging werken?

G: 19, 19 of 20 jaar.

I-2: Wat voor werk ging u doen?

G: Leren, leren voor meubelmaker. Heb ik ook al verteld.

I-1: Ja, dat was uw droom hé. U wilde graag meubelmaker worden.

G: Ja.

I-1: Dat bent u niet geworden?

G: Nee.

I-1: U bent eerst gaan werken bij Van Dalen, vertelde u.

G: Hé, wat?

I-1: U bent gaan werken bij Van Dalen, zei u. [in het kennismakingsgesprek]

G: Nee.

I-1: O, hebben we dat verkeerd onthouden. Bij de zagerij. [Fa. H. & P. van Dalen, loonzagerij, schaverij, Langestraat 7]

G: Daar moest ik het hout brengen.

I-1: Wat moest u daar brengen?

G: Het hout wegbrengen.

I-1: Waar kwam dat hout dan vandaan wat u moest wegbrengen?

G: Van, uh, uit de schuur, uit een garage.

I-1: Van wie was dat dan. Van wie was dat hout?

G: Van Kleer. Dat was mijn baas. [J. Kleer, meubelmakerij, Hoefstraat 26; hij woonde Buys Ballotstraat 72]

I-1: Hoe heet uw baas? Ik heb het even niet goed verstaan.

G: K l e e r. [Meneer spelt de naam Kleer]

I-1: Waar was die garage? In welke straat?

G: Bij dat nieuwe gebouw van de Lammenschans, die bejaardenhuis.

I-1: Bij de rotonde daar?

G: Nee, dat is nog verder. Dat zat aan de singel en dan de achterkant.

I-1: O. De Lorentzhof.

G: Lorentzkade.

I-1: En dan bracht u dat hout weg?

G: Als hij het hebben moest. Hij tekende op het hout dat ik daar op moet zagen.

I-1: En dan bracht u dat weg.

I-1: Wanneer was u dan bij Van Dalen? Of bent u daar niet geweest?

G: Ja.

I-1: Daar heeft u ook gewerkt?

G: Nee, daar heb ik de zaak naartoe gebracht.

I-1: Oh, daar bracht u dat naar toe.

I-1: Daarna heeft u ook nog bij andere bedrijven gewerkt. Dat heeft u verteld.

G: Ja, heb ik al verteld hé. Allemaal dubbel.

I-1: U ging toen werken bij de houtfabriek.

G: Ja.

I-1: Waarom ging u dan weg bij de één en ging u naar de ander toe?

G: Nou, omdat ik dan met de bakfiets mocht rijden.

I-1: Oh! Ja, dat is een stuk leuker ja. En dat was dan bij de houtfabriek?

G: Nee.

I-1: Vertel!

G: Nee, dat was in de Hoefstraat.

I-1: En wat was er in de Hoefstraat?

G: Daar hadden we een meubelzaak.

I-1: En van wie was die meubelzaak?

G: Van Kleer.

I-1: Oh, dat was in de Hoefstraat. En omdat u met de handkar, bakfiets mocht

G: Ja.

I-2: Maar u heeft daar niet zolang gewerkt toch?

G: Nee.

I-1: Waar ging u toen naar toe?

G: Naar de zagerij.

I-1: Toen ging u naar de zagerij.

G: In Voorschoten.

I-1: En hoe heette die zagerij?

G: Boesveld en Klaassen.

I-1: Dat was aan de Hofweg?

G: Ja, in Voorschoten.

I-1: En wat deed u daar? Dat was wel een meubelfabriek hé?

G: Offshore meubels voor kinderen. Tafeltjes en stoelen voor kleuterscholen.

I-1: Nou, dan heeft u toch een beetje bereikt wat u wilde. U wilde graag meubelmaker worden.

G: Ja, maar dat is allemaal machinaal.

I-1: Oh ja, dat is anders. Maar wat deed u daar dan?

G: Wat ik zei: stoeltjes maken en tafels maken.

I-1: En u stond achter de machine?

G: Ja.

I-1: En hoelang heeft u daar gewerkt?

G: Daar heb ik vijf jaar gewerkt.

I-2: Had u het naar uw zin daar?

G: Nee, nee.

I-1: Een beetje eentonig bij die machine?

G: Nee, dat niet. De andere werknemers ...

I-2: Waren niet zo gezellig?

G: Nee.

I-1: Maar u heeft het toch vijf jaar volgehouden.

G: Ja.

I-1: Dat ging vanzelf. Of was het lastig om ander werk te vinden?

G: Nee hoor. De andere dag had ik weer werk.

I-1: En hoe kwam dat dan? Hoe kwam u daaraan? Hoe ging dat?

G: Ben ik naar een andere zaak gegaan.

I-1: U bent er gewoon naar toe gegaan?

G: Ja.

I-1: En toen heeft u gevraagd of er werk voor u was?

G: Ja, aan iemand.

I-1: En hoe heette die fabriek?

G: Achttien.

I-1: Achttien, heette hij zo?

G: Ja, Achttien.

I-1: En dat was ook in Voorschoten of was dat in Leiden?

G: Ja, Papelaan. [wellicht meubelfabriek "De Globe", Donkiaan 61]

I-1: En wat ging u daar doen?

G: Ook meubels maken.

I-1: Maar niet meer achter de machine? Ook weer wel?

G: Ja.

I-1: Maar het was wel gezelliger?

G: Nee, ook niet zo erg gezellig.

I-1: Nee? Oh, het was geen vooruitgang. Hoe lang heeft u daar toen gewerkt?

G: Drie maanden.

I-1: Oh, dat was ook niet lang. Toen was u er wel klaar mee. Toen bent u weer verder gaan kijken?

G: Ja.

I-1: Waar kwam u toen terecht?

G: Toen kwam ik bij Jaket. [Haagse Clubfauteuilfabriek, H.C.F., eigenaar C. Jaket, Veurseweg 178]

I-1: Jaket, hoe schrijf je dat?

G: Nou eh, wacht effetjes. [Meneer haalt een kaart op waar de naam op staat]

I-1: Ah, kijk. J A K E T

G: Ja, het is een Frans woord hé. Frans.

I-1: Maar daar heeft u veel langer gewerkt, denk ik.

G: Ja, 35 jaar.

I-1: Kijk, daar had u het naar uw zin!

G: Ik was 27 toen ik daar kwam werken.

I-2: Tot aan uw pensioen dan?

G: Ja hoor.

I-1: En wat heeft u daar allemaal gedaan? Stond u ook achter de machine? Ja? [Meneer knikt] Maar dat was leuker ook, gezelliger?

G: Ja, eh.....daar ging het nog wel goed.

I-1: Wat maakten jullie bij Jaket?

G: Fauteuils en banken.

I-1: Dat waren échte meubelen?

G: Ja. Kijk, deze stoel, deze en die achterste en de bank.

I-1: Die komen daar allemaal vandaan?

G: Ja.

I-1: Dat is mooi.

I-2: U deed niet iets met stoffering?

G: En toen later toen gingen we met [???] weg uit de stoffeerderij en toen zegt ie tegen mij:

“Joh, kom jij maar naar de stoffeerderij.” Heb ik voor de jongens het voorwerk gedaan. Voorwerk, alvast de spullen d’r in zetten en alles, dat hun gelijk kunnen beginnen.

I-2: Ja, dan konden zij gelijk de stof erover heen doen daarna.

G: Nee, dat moesten zij zelf doen.

I-2: Ja, dat snap ik. [Iedereen lacht]

I-1: U deed de voorbereiding?

G: Ja.

I-2: Maar dat was dan leuker werk?

G: Ja hoor. Dan zaten wij altijd grapjes te maken hoor.

I-2: Oh, maar dat was veel gezelliger.

G: Maar er moest wel gewerkt worden hoor! En toen gingen er nog meer jongens weg en toen kwamen er weer nieuwe bij, nou, die maakten er een potje van. Ja. Er was ook een Crajon, Crojol of Crojon. Die kwam uit Afrika, aan de bovenkant van Afrika. Nou, die, dan gingen we vrijdags naar huis toe en dan kwam ie ‘s-maandags niet opdagen omdat ie gedronken had.

I-2: Mocht die nog wel terugkomen dan?

G: Hij is wel een paar keer teruggekomen, maar op het laatst hebben ze hem weggedaan. Want hij at altijd knoflook en dat kwam ook door zijn huid heen. Dat stinkt dan tot en met.

I-1: OK. Ik zit nog even te denken, uw buurman. Vroeger was uw buurman terreinbaas. Dat heeft u ons eerder verteld. Wat betekende het dat hij terreinbaas was?

G: Om de mensen an ’t werk te houden. Wat ze moesten doen.

I-1: Waar was hij dan terreinbaas?

G: Hierzo an de overkant. Van de Constructie.

I-1: Oh, de Hollandse Constructiewerken. De Hollandse Constructiewerkplaats.

U vertelde ook nog over de oorlogsperiode, dat u eten ging halen in Zoeterwoude. Nee, u ging melk halen in Zoeterwoude.

G: Ja, bij de boer.

I-1: Weet u ook welke boer het was?

G: Ja, bij boer Freen.

I-1: Freen?

G: Ja, F R E E N. [spelt het woord]

I-1: Maar dan moest u schillen meenemen vertelde u.

G: Ja.

I-1: En dat was natuurlijk wel voor de varkens of de koeien.

G: Voor de koeien, varkens.

I-1: Dat is een mooie ruil eigenlijk. Maar haalde u alleen melk daar of haalde u ook andere spullen daar?

G: Nee.

I-1: Alleen maar melk?

G: Ja.

I-1: Wat zou u ons nog meer willen vertellen? Over vroeger.

G: Over vroeger? Ja, hoe zal ik het nou zeggen. Mijn vader heeft mij nog wel een beetje an mijn verteld wat er vroeger gebeurd is.

I-1: Ja?

G: Nou, je weet toch de Langebrug?

I-1: Ja.

G: Daar heb toch de brandweer gezeten. En daar heb een kerk gestaan.

I-1: Ja, de Petruskerk.

G: En het woonhuis stond an de Breestraat. Waar je nou cadeautjes kopen kan, dat was vroeger het huis [pastorie, Breestraat 139]. Het huis van de kerk. Daar heb mijn oom nog vroeger gewoond.

I-1: Deed uw oom iets voor de kerk of was dat...?

G: Ja, hij was organist.

I-1: En daarom mocht hij daar wonen?

G: Ja. En ook de gereformeerde kerk is ook weggegaan, die op de Lammenschans staat [Zuiderkerk].

I-1: Ja, maar dat zijn allemaal gebouwen hé. Maar weet u ook nog iets over uzelf over vroeger wat u wilt vertellen?

G: Ja.

I-1: Iets over de lagere school, of over de kleuterschool of..?

I-2: Of over vakanties.

G: Nou dat was erg weinig! [Lachend].

I-1: Geen vakanties? Dat zat er niet in?

G: Ik ben wel op de kleuterschool geweest. Maar ik zat meer bij de juf op schoot dan dat ik.....

I-2: U had er niet zoveel zin in?

G: Nou...

I-1: Maar dan had u wel een leuke juf daar.

G: Ja, twee. En als ik dan uit de lagere school kwam, dan ging ik effetjes naar die juffrouw toe.

I-2: Daar had u een leuk contact mee?

G: Ja.

I-1: Was die kleuterschool in hetzelfde gebouw als de lagere school?

G: Nee, die zat in de Leliestraat. De kleuters in de Leliestraat. [de Haanstra-kleuterschool of Fröbelschool, Leliestraat 1B, geopend 6-1-1936, hoofd mej. J. Bakker]

I-1: Maar u kon daar gemakkelijk naartoe gaan?

G: Tuurlijk.

I-1: Ja, nou dan denk ik dat we genoeg weten over u. Dan stoppen we.

Nieuwe Leidsche Courant 10-2-1960

**MACHINALE
HOUTBEWERKERS**
Wij vragen aankomende
MACHINALE HOUTBEWERKERS
Haagsche Clubfauteuillfabriek (C. JAKET)
Veurseweg 178, Voorschoten.

Leidsche Courant 8-3-1961

Gevraagd:
HANDIGE JONGENS
voor de verschillende afdelingen.
Hoog loon en 's zaterdags vrij.
Aanmelden:
BOESVELD—KLAASSEN
Hofweg 29 — Voorschoten — Telef. 01717—2692